

# Antoni Lewek

---

"Biblich predigen : ein homiletisches  
Werkbuch", Bruno Dreher, Stuttgart  
1968 : [recenzja]

---

Studia Theologica Varsaviensia 9/1, 442-444

---

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wyznania i zadośćuczynienia, relacji między Eucharystią a Pokutą. Zestaw wyboru tekstów odkrywa wnikliwość psychologiczną ich autorów oraz pasterską troskę Kościoła o wysoki stan moralny chrześcijaństwa. Pozwala też na zapoznanie się z kwestiami, które poruszane w odległej epoce wciąż jeszcze zachowują aktualność, a nawet niejednokrotnie egzaminowane bywają w ramach palących problemów współczesności, np. uzyskanie pojednania bez interwencji kapłana czy zagadnienie możliwości odbycia spowiedzi przed osobą świecką. Katalogi grzechów czytane w pełnym brzmieniu tracą w dużej mierze krytykowany w wielu publikacjach aspekt czystego formalizmu odsłaniając nierzadko głębokie myśli teologiczne. Warte wnikliwszego przestudiowania są liczne formuły udzielania absencji oraz dwa teksty mszy pokutnych z X wieku. Obszerna bibliografia dopełnia tę bardzo pożyteczną pracę. W sumie otrzymaliśmy pozycję wysokiej rangi, która zainteresuje w równym stopniu liturgistę, historyka doktryny katolickiej i moralistę.

Tadeusz Sikorski

Bruno Dreher, *Biblisch predigen. Ein homiletisches Werkbuch.* (Werkhefte zur Bibelarbeit 7). Verlag Katholisches Bibelwerk, Stuttgart 1968, ss. 241.

W związku z zarysowującym się kryzysem kaznodziejstwa podejmuje się próby odnowy homiletycznej. Ukazują się ostatnio coraz liczniejsze prace z zakresu homiletyki, które akcentują różne aspekty szerokiej problematyki współczesnego kaznodziejstwa, począwszy od zagadnień fundamentalnych homiletyki jako odrębnej dyscypliny teologicznej — poprzez problemy materialnokerygmacyjne — aż po pytania dotyczące strony formalnej przepowiadania słowa Bożego. Zgłębia się teologicznie istotę kaznodziejstwa, jego cel i skuteczność zbawczą. Szczególną wszakże uwagę zwraca się na problem treści przepowiadania. Wiadomo, iż przedmiotem kościelnego przepowiadania ma być Ewangelia, treść Pisma św. Lecz w jaki sposób ta treść biblijna ma być przedstawiona dzisiaj? Oto problem hermeneutyki biblijnej oraz homiletycznej.

Pojawiają się w literaturze teologicznej próby naświetlenia tegoż problemu, jak np. Alberta Höfera: *Predigt und heutige Exegese. Eine Handreichung für den Seelsorger.* Herder, Freiburg-Basel-Wien 1968, ss. 221, Franz Kamphausa: *Von der Exegese zur Predigt. Über die Problematik einer schriftgemässen Verkündigung der Oster-, Wunder- und Kindheitsgeschichten,* Matthias-Grünwald—Verlag, Mainz 1968, ss. 363 oraz interesująca nas tu praca profesora uniwersytetu wiedeńskiego, kierownika katedry pedago-

giki religijnej i kerygmatyki, Bruno Drehera, który jest ponadto redaktorem biblijno-homiletycznego czasopisma *Dienst am Wort* (Freiburg, Seelsorge Verlag, od 1966) oraz wydawcą serii książek z kazaniem biblijnymi, opracowanymi w oparciu o perykopy mszalne.

W *Biblich predigen* przedstawia autor wypracowaną przez siebie następującą regułę homiletyczną: egzegeza jest podstawą, a rzeczywistość ludzka jest punktem odniesienia biblijnego przepowiadania. Wychodząc z założenia, że centralnym przedmiotem kazania jest rzeczywiście słowo Boże, wskazuje on na potrzebę znajomości przez kaznodzieję osiągnięć współczesnej egzegezy biblijnej, a zwłaszcza jej zasad hermeneutycznych (rodzaje literackie, konteksty itd.). Zdaniem Drehera przepowiadanie biblijne ma się dokonywać w stanie pewnego napięcia między właściwie (tj. historyczno-krytycznie) podjętą kerygmą biblijną, aktualizowaną przez naukę i życie współczesnego Kościoła a „rzeczywistością człowieka jako punktem odniesienia biblijnego przepowiadania”. Wśród dróg do „interpretacji ludzkiej egzystencji” wymienia autor szczególnie zainteresowanie się i uwzględnienie współczesnej literatury. Bardzo konkretne są jego wskazania co do budowy, języka i wygłaszania biblijnego kazania. Kilka ekskursów, np. o starotestamentalnym kazaniu, o biblijnym kaznodziejstwie a przepowiadaniu Drugiego Soboru Watykańskiego, o współczesnej literaturze, o cudach Chrystusa w kazaniach i katechezie dla dorosłych, ponadto rozdziały o metodzie homiletycznej oraz o organizacji biblijnego kazania — są tylko szczegółowym ukazaniem w/w reguły podstawowej.

Odnosnie do metodycznej budowy kazania biblijnego postuluje i omawia autor metodę indukcyjną, polegającą na tym, że punktem wyjścia w kazaniu jest konkretne życie człowieka, które następnie zostaje objaśniane i kształtowane za pomocą zbawczej kerygmy.

W rozdziale o organizacji biblijnego kazania zajmuje się Dreher osobą kaznodziei, a przede wszystkim jego dalszym egzegetyczno-homiletycznym doksztalcaniem się i potrzebą zorganizowanej (w grupach) współpracy między kaznodziejami. Zwraca wreszcie uwagę na fakt, że Sobór Watykański II ze szczególnym naciskiem postuluje głoszenie kazań biblijnych (por. *Optatam totius*, a. 16), co stanowi dla katolickiego kaznodziei ważne i trudne zadanie. W jego realizowaniu może się okazać bardzo pomocną homiletyczną literaturą protestancka. Wiadomo bowiem, iż protentantyzm opiera się przede wszystkim na kaznodziejstwie biblijnym.

Na końcu swej książki wymienia Dreher współczesną literaturę niemieckojęzyczną z zakresu kaznodziejstwa biblijnego, i to zarówno katolicką jak i protestancką. Trzeba jednak tu wnieść zastrzeżenie, że wykaz ten nie jest wyczerpujący. Ponadto należy

stwierdzić, że *Biblich predigen Drehera* nie stanowi bynajmniej całościowego i wyczerpującego ujęcia zagadnienia kaznodziejstwa biblijnego. Sam autor zresztą podkreśla na początku swej pracy, że nawiązując do zasad homiletycznych znanych z istniejących dzieł teoretyczno-homiletycznych (np. V. Schurra, A. Günthöra, R. Kliema) zamierza tylko wskazać na pewien punkt ciężkości, którym według nauki Vaticanum II jest w dzisiejszej posłudze słowa przede wszystkim jej moment biblijny.

Dzieło Drehera stanowi niewątpliwie cenną próbę uporządkowania różnorodnych pytań z zakresu kaznodziejstwa biblijnego. Odpowiada ono obecnemu stanowi katolickiej teologii, egzegezy i teorii homiletycznej, niemniej jednak jeszcze nie przedstawia problemu hermeneutycznego w pełnym zakresie. Problem praktycznego przejścia od egzegezy biblijnej do kazania pozostaje nadal trudnym problemem i zadaniem przede wszystkim samego kaznodziei. Rozwijająca się hermeneutyka w dziedzinie egzegezy i teologii biblijnej wciąż jeszcze nie posiada zadowalającego odpowiednika w dziedzinie teologii przepowiadania słowa Bożego. Uprawia się hermeneutykę biblijną, zaś hermeneutyka homiletyczna, zajmująca się sposobem rozumienia i przekazywania biblijnego słowa Bożego człowiekowi dzisiejszemu, pozostaje jeszcze postulatem do zrealizowania w teorii i praktyce kaznodziejskiej. Recenzowana praca Drehera jest jedną z prób zastosowania danych egzegezy i hermeneutyki biblijnej do potrzeb współczesnego kaznodziejstwa i jako taka stanowi niewątpliwie cenny wkład dla rozwoju hermeneutyki homiletycznej oraz praktyczną pomoc dla przepowiadających słowo Boże.

*Antoni Lewek*

## OGÓLNOPOLSKI KURS HOMILETYCZNY NA ATK

W dniach od 8 do 10 września 1969 r. w Akademii Teologii Katolickiej odbył się trzeci ogólnopolski Kurs Homiletyczny, zorganizowany przez Katedrę Homiletyki tej uczelni. W ciągu trzech dni kilkuset księży przybyłych z całej Polski uczestniczyło w wykładach i konwersatoriach prowadzonych przez specjalistów z zakresu nauk teologiczno-biblijnych oraz homiletyki i socjologii.

Po Mszy św. koncelebrowanej pod przewodnictwem ks. biskupa Józefa Rozwadowskiego i inauguracyjnym przemówieniu rektora ATK, ks. prof. dra Józefa Iwanickiego wygłosił swoje słowo wprowadzające ks. kardynał Stefan Wyszyński. Następnie ks. bp. J. Rozwadowski omówił program kaznodziejski Episkopatu Polski na rok 1969/70, z którego ogólnym hasłem pokrywał